

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПРОМИСЛОВОЇ АВТОМАТИКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Циклова комісія комп'ютерних наук та інженерії програмного забезпечення

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

підписано Вікторія ОКСАНІЧЕНКО

30.08.2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З

ОСНОВ ПРОГРАМУВАННЯ

Освітньо-професійна програма	<u>Інженерія програмного забезпечення</u>
Код та найменування спеціальності	<u>121 «Інженерія програмного</u> <u>забезпечення»</u>
Шифр та найменування галузі знань	<u>12 «Інформаційні технології»</u>
Мова навчання	<u>українська</u>

Розроблено та забезпечується: цикловою комісією Комп'ютерних наук та інженерії програмного забезпечення ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій Одеського національного технологічного університету»

Розробник: Наталія ШВЕЦЬ, викладач вищої кваліфікаційної категорії ФКПАІТ ОНТУ

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії Комп'ютерних наук та інженерії програмного забезпечення

Протокол №01 від 28.08.2023р.

Голова циклової комісії

підписано
(підпис)

Тетяна КОСТИРЕНКО
(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Гарант освітньо-професійної програми підписано
(підпис)

Тетяна КОСТИРЕНКО
(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Розглянуто та схвалено Методичною радою ФКПАІТ ОНТУ

Протокол №1 від 29.08.2023 р.

Голова Методичної ради ФКПАІТ ОНТУ підписано
(підпис)

Вікторія ОКСАНІЧЕНКО
(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Організація проведення практики

Практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми, який спрямовано на формування й розвиток предметних компетентностей шляхом виконання навчальних та виробничих завдань на підприємствах, в закладах та установах майбутньої професійної діяльності здобувача освіти.

Навчальна практика проводиться на базі циклової комісії комп'ютерних наук та інженерії програмного забезпечення ФКПАІТ ОНТУ, де є необхідне обладнання для успішного проведення навчальної практики. За кожним студентом закріплене комп'ютерне робоче місце.

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням у фаховому коледжі здійснює керівник практики. Навчально-методичне керівництво здійснює циклова комісія комп'ютерних наук та інженерії програмного забезпечення.

Термін, тривалість (відповідно графіку навчального процесу) та порядок проходження практики

Відповідно графіку навчального процесу навчальна практика з основ програмування проходить у четвертому семестрі і триває три тижні. Перед початком практики проводяться консультаційні збори, на яких видається завдання для проходження практики, надається вся необхідна інформація з порядку проходження практики та проводиться інструктаж з техніки безпеки.

У період практики здобувачі освіти дотримуються всіх правил внутрішнього розпорядку і техніки безпеки, встановлених на робочих місцях. До завершення практики студент повинен оформити звіт, титульний аркуш якого підписується здобувачем освіти, керівником практики від коледжу.

Керівництво та контроль проходження практики

Керівник практики:

- погоджує програму практики;
- знайомить здобувачів освіти з умовами проходження практики;
- сповіщає перед початком практики кожному студентові порядок та терміни її проходження;
- видає завдання на проходження практики;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику (інструктаж про порядок проходження практики, з техніки безпеки, протипожежних правил);
- повідомляє здобувачам освіти про систему звітності з практики, вимоги до звіту та терміни його захисту;
- забезпечує високу якість проходження студентами практики у повній відповідності до навчальних планів і програм;
- контролює виконання практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- надає методичну допомогу здобувачам освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів для звіту;
- оцінює результати виконання здобувачами освіти програми практики.

Студент-практикант:

- на початку практики отримує від керівників практики методичні матеріали (методичні вказівки, програму практики, індивідуальне завдання на практику, календарний план) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- виконує завдання за затвердженою темою відповідно до графіка практики;
- вивчає правила охорони праці, техніки безпеки, внутрішнього розпорядку, виробничої санітарії і суворо їх дотримується;
- звітує про виконану роботу відповідно до встановленого графіка.

2. Пояснювальна записка

Мета та завдання навчальної практики

Мета навчальної практики з основ програмування полягає в закріпленні і поглибленні знань студентів, здобутих при вивченні дисципліни «Основи програмування та алгоритмічні мови», а також отриманні глибших практичних навичок з програмування. Основним завданням навчальної практики є закріплення і практичне використання теоретичних знань; розвиток особистісних професійних здібностей, початкове накопичення професійного досвіду, поглиблення та вдосконалення знань, умінь, навичок; навчання практичним прийомам обробки даних у комп'ютерних системах; ознайомлення з програмним, технічним, інформаційним і організаційним забезпеченням комп'ютерних інформаційних систем.

При виконанні завдань практики здобувачі освіти виконують всі етапи створення програмного продукту, освоюють нові технічні засоби та програмні прийоми, набувають навичок в застосуванні відповідних інструментальних засобів розробки програм, проводять їх тестування та аналіз отриманих результатів.

Основні цілі:

1. Засвоєння теоретичних знань:
  - розширення та закріплення теоретичних знань і практичних навичок, набутих здобувачами освіти при вивченні дисципліни «Основи програмування та алгоритмічні мови»;
  - навчання аналізувати задачі, розробляти ефективні алгоритми.
2. Практичний досвід:
  - поглиблення розуміння принципів і основ програмування;
  - отримання навичок самостійної роботи з метою швидкого освоєння нових технологій і навичок у написанні якісного і легко підтримуваного коду;
  - писати програми, здійснювати їх відлагодження і тестування.
3. Робота в команді:
  - використання веб-сервісів для спільної розробки програмного забезпечення;
  - розвиток навичок комунікації, взаємодії зі своїми однодумцями для обміну ідеями.
4. Розробка професійних вмінь:
  - сприяння розвитку професійних навичок, таких як аналіз вимог, обрання найефективніших типів даних для зберігання інформації, тестування та обробка виняткових ситуацій;
  - вдосконалення умінь роботи з інструментами та технологіями, що використовуються в розробці програмних застосунків.
5. Оцінка і самооцінка:
  - надання засобів для оцінки якості власної роботи та роботи команди;

- сприяння формуванню у студентів навичок самооцінки та вдосконалення.
- б. Розвиток творчого мислення:
- сприяння розкриттю творчого потенціалу здобувачів освіти, вмінню висувати цікаві гіпотези, знаходити нестандартні підходи до розв'язування стандартних задач.

Компетентності та результати навчання

У результаті проходження навчальної практики з основ програмування здобувач освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті фахової передвищої освіти із спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2021/09/21/121-inzh.prohr.zabezp.21.09.docx>) та освітньо-професійній програмі «Інженерія програмного забезпечення» (<https://dev-kpa.fakel.com.ua/storage/uploads/4t0YvRV8MBZ1IXWV9i190ZBGF5H7rglXYysWLzuH.pdf>) підготовки фахових молодших бакалаврів.

Загальні компетентності:

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність алгоритмічно та логічно мислити.

СК02. Здатність накопичувати знання в галузі інформаційних технологій та усвідомлювати важливість навчання протягом усього життя.

СК03. Здатність застосовувати теоретичні та емпіричні знання для розроблення, тестування, впровадження та супроводу програмного забезпечення.

СК04. Здатність дотримуватися стандартів при розробці програмного забезпечення.

СК05. Здатність брати участь у визначенні та формулюванні вимог до програмного продукту.

СК07. Здатність розробляти модулі і компоненти програмного забезпечення за допомогою типових алгоритмів та інструментів.

СК09. Здатність вибирати та використовувати ефективні інструментальні засоби розробки програмного продукту.

СК10. Здатність реалізовувати всі етапи життєвого циклу програмного забезпечення.

Програмні результати навчання:

РН02. Систематизувати та узагальнювати інформацію про підходи, методи та засоби розробки супроводу програмного забезпечення.

РН03. Застосовувати спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання у сфері інженерії програмного забезпечення.

РН05. Розробляти та супроводжувати програмне забезпечення.

РН06. Використовувати основні методології та підходи до організації життєвого циклу програмного забезпечення.

PH07. Застосовувати стандарти, специфікації в процесах життєвого циклу програмного забезпечення.

PH08. Аналізувати вимоги до програмного забезпечення.

PH09. Розуміти основні принципи командної роботи при розробці програмного забезпечення.

PH10. Обирати та застосовувати ефективні методи оптимізації алгоритмів.

PH11. Обирати інструментальні засоби, ефективні методи та здійснювати тестування програмних систем.

PH15. Аналізувати та узагальнювати необхідну інформацію з різних джерел та ресурсів для розв'язання професійних задач з урахуванням сучасних досягнень інформаційних технологій.

Міждисциплінарні зв'язки

Попередні – «Основи програмування та алгоритмічні мови», , послідовні – «Інженерна і комп'ютерна графіка», «Об'єктно-орієнтоване програмування», «Бази даних».

3. Календарний план

Студенти проходять практику у відповідності з календарним графіком, який узгоджують з керівниками практики від коледжу.

Календарний графік проходження практики містить етапи робіт, які студент повинен освоїти в процесі проходження практики, із зазначенням їх тривалості.

Рекомендований календарний графік проходження практики

№ п/п	Назва етапу	Кількість днів/тижнів
1.	Інструктаж з техніки безпеки та правила протипожежної безпеки під час роботи в комп'ютерній лабораторії.	На початку практики
2.	Закріплення робочих місць за кожним здобувачем освіти в комп'ютерних лабораторіях.	На початку практики
3.	Виконання індивідуального завдання.	1-2 тиждень
4.	Оформлення звіту згідно методичних рекомендацій та його захист	2-3 тиждень

Відповідно до календарного графіку наведено тематичний план навчальної практики.

Тематичний план

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Інструктаж з техніки безпеки. Аналіз апаратного та програмного забезпечення, встановленого на робочому місці в комп'ютерній лабораторії	6
2.	Розробка лінійної програми Розгляд підходів щодо створення і виконання програм мовою C++ в сучасних інтегрованих середовищах розробки Visual Studio, NetBeans та Eclipse	4
3.	Налаштування змінних середовища оточення	4

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	операційної системи для роботи з C++. Компіляція, компоновка і виконання програм за допомогою командного рядка	
4.	Програмування обчислювальних процесів з розгалуженням	2
5.	Робота з символами	2
6.	Використання циклів. Застосування відлагоджувача Debugger для тестування програм і виправлення помилок	4
7.	Розробка програм, які застосовують одновимірні масиви	2
8.	Набір і відлагодження програм з використанням двовимірних масивів. Використання підпрограм	4
9.	Написання рекурсивних алгоритмів	2
10.	Робота з масивами за допомогою покажчиків	4
11.	Робота з рядками символів в мові C++	2
12.	Структури даних. Файли даних з послідовним доступом	4
13.	Файли даних з довільним доступом до потоку	4
14.	Обробка виняткових ситуацій	4
15.	Систематизація матеріалів, оформлення звітів і залік з навчальної практики.	6
	Всього	54

4. Критерії оцінювання результатів навчання Для дисциплін освітньо-професійної програми

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти		Значення оцінки результатів навчання за формами підсумкового контролю		
Рівень досягнення здобувачем освіти запланованих результатів навчання навчальної практики	Рівень сформованості компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою для навчальної практики	Диференційований залік		
		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою

<p>Здобувач освіти повністю виконав програму практики, представлений звіт про практику за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту глибоко обґрунтовані, логічні. Виявив високу старанність у виконанні, бездоганне зовнішнє оформлення</p>	<p>Здобувач освіти виявляє високий рівень сформованості всіх загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності</p>	<p>відмінно</p>	<p>12</p>	<p>90-100</p>		
<p>Здобувач освіти повністю виконав програму практики, звіт про практику за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам. Основні положення звіту достатньо обґрунтовані, незначне порушення послідовності. Достатня старанність у виконанні, добре зовнішнє оформлення.</p>	<p>Здобувач освіти демонструє достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні</p>		<p>добре</p>		<p>11</p>	<p>74-89</p>
<p>Здобувач освіти повністю виконав програму</p>	<p>Здобувач освіти демонструє мінімально достатній та достатній</p>				<p>задовільно</p>	
				<p>9</p>		
			<p>8</p>			
			<p>7</p>			

<p>практики, звіт відповідає вимогам програми практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення змісту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне.</p>	<p>рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні</p>		5	
<p>Відсутня систематичність у роботі здобувача освіти, який виконав програму практики (більше 50%), звіт відповідає вимогам програми практики, але має значні неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне.</p>	<p>Лише частина визначених освітньо-професійною програмою спеціальності для навчальної дисципліни загальних і фахових компетентностей сформовані у здобувача освіти на мінімально-достатньому або недостатньому рівні, рівень сформованості решти компетентностей є недостатнім або компетентність взагалі відсутній</p>	<p>незадовільно (з можливістю перескладання)</p>	3	40-59
<p>Результати проходження навчальної</p>	<p>Компетентності не сформовані</p>	<p>незадовільно (з</p>	1	0-39

практики відсутні.		необхідністю повторного вивчення дисципліни)		
--------------------	--	--	--	--

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі освіти з навчальної практики

№ п/п	Вид діяльності здобувача освіти	Сума балів
1.	Оформлення матеріалів практики	20
2.	Зміст матеріалів практики	50
3.	Захист практики	30
	Оцінка	100

Кожний блок оцінюється окремо і додається для виведення підсумкової оцінки.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти при захисті практики:

1	Оформлення матеріалів практики	20
1.1	Відповідність змісту звіту поставленим цілям і завданням, пропорційність структури звіту	4
1.2	Правильність оформлення звіту (порядок розміщення, повнота, сучасність, відсутність помилок)	4
1.3	Наявність та якість оформлення графічного матеріалу, та відповідність їх оформлення встановленим критеріям (вимогам)	8
1.4	Правильність оформлення звіту (нумерація сторінок, оформлення титульного аркушу, дотримання вимог до розмірів полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	4
2	Вимоги до змісту звіту по практиці	50
2.1	Якість і глибина виконання поставлених завдань	10
2.2	Наявність, системність і глибина особистого аналізу розділів звіту	10
2.3	Наявність та якість самостійного виконання індивідуальних практичних завдань	30
3	Захист матеріалів практики	30
3.1	Глибина оволодіння практичними навичками	10
3.2	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно і чітко викласти сутність і результати практики	10
3.3	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання викладачів, здатність аргументовано захищати свої позиції, думки, погляди	10

Таким чином, якість виконання звіту по практиці оцінюється в діапазоні від 0 до 70 балів, а результати захисту матеріалів практики –в діапазоні від 0 до 30 балів. Загальна підсумкова оцінка при захисті матеріалів практики складається з суми балів, отриманих за якість виконання звіту по практиці та кількості балів, отриманих при захисті.

5. Звіт по практиці

Звіт здобувача освіти дозволяє оцінити результати проходження практики і є обов'язковим документом, без якого не може бути прийнятий його захист. Він повинен бути написаний сформованим встановленим вимогам.

Схема звіту будується таким чином: титульний аркуш, зміст практики і висновок.

На титульному аркуші здобувач освіти вказує своє прізвище, ім'я, та по батькові, найменування спеціальності, номер академічної групи, терміни її проходження, прізвища і посади її керівників від коледжу.

При викладі змісту практики здобувач освіти зобов'язаний систематизувати виконану роботу, дати аналіз практики, указати знання, уміння, навички, придбані в період практики, привести основні нормативні акти і літературу, вивчені на практиці. За основу при цьому повинен бути взятий календарний план-графік. Здобувач освіти звітує по кожному його пункту, вказуючи ті навички практичної діяльності, якими оволодів, а також час, затрачений на засвоєння специфіки тієї або іншої ділянки роботи. Бажано, щоб по кожному пункту плану-графіка було конкретно підкреслено, з якими труднощами студент зустрівся в період практики і чим, на його думку, вони зумовлені (наприклад, пропусками в теоретичній або практичній підготовці самого здобувача освіти, недоліками в організації практики і т. п.).

У заключній частині звіту підводяться підсумки практики. Стисло, наочно показується, що вона дала здобувачу освіти: чи допомогла закріпити знання, отримані в процесі навчання; чи оволодів він необхідними для майбутньої діяльності навичками; чи досягнута мета практики; чи виконана її програма, а якщо ні, то вказати причину.

Обсяг звіту не повинен перевищувати 25-30 сторінок. До звіту обов'язково додаються матеріали, що становили зміст індивідуальних завдань практиканта. Зокрема, це можуть бути листинги програмного коду і скріншоти екрана, на якому відображені результати роботи програми, тощо.

Звіт про виконання програми практики здобувач освіти систематично готує в процесі проходження практики згідно з календарним планом.

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

- 1 Інтегроване середовище розробки NetBeans: //NetBeans: [сайт]
<https://netbeans.apache.org/front/main/download/>
- 2 Інтегроване середовище розробки Eclipse: //Eclipse Foundation [сайт]
<https://www.eclipse.org/downloads/>
- 3 Інтегроване середовище розробки Visual Studio: //Microsoft [сайт]
<https://visualstudio.microsoft.com/ru/downloads/>

7. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Stanley B. Lippman, Josee Lajoie, Barbara E. Moo. C++ Primer Fifth Edition. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. ISBN 0-321-71411-3
2. Scott Meyers. Effective Modern C++: 42 Specific Ways to Improve Your Use of C++11 and C++14 1st Edition. ISBN 978-1491903995
3. Ковалюк, Тетяна Володимирівна. Основи програмування [Текст] : підручник / Т. В. Ковалюк ; за заг. ред. М.З. Згуровського. — Київ : ВНУ, 2005. — 384 с. : іл. — (Інформатика).
4. Шпак, Зореслава Ярославівна. Програмування мовою С [Текст] : навч. посіб. / З. Я. Шпак. — Львів : Оріяна-Нова, 2006. — 432 с.
5. Процедурне програмування [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. М. Плотніков, Н. В. Швець, Т. С. Снігур ; Одес. нац. технол. ун-т. — Одеса, 2022. — 169 с. Мова: Українська

Додаткові:

1. C++. Офіційний сайт: <https://programming.in.ua/programming/c-plus-plus/269-havdyak-basic-course-c-plus-plus-introduction.html>
2. Peter Gottschling. Discovering Modern C++, 2nd Edition. Released December 2021. Publisher(s): Addison-Wesley Professional. ISBN: 9780136798477
3. Microsoft C++, C, and Assembler documentation. <https://learn.microsoft.com/uk-ua/cpp/?view=msvc-170>